

RYSZARD WOŁĄGIEWICZ, *Lubowidz. Ein birtuelles Gräberfeld der Wielbark-Kultur aus der Zeit vom Ende des 1. Jhs. v. Chr. bis zum Anfang des 3. Jhs. n. Chr.*, Monumenta Archaeologica Barbarica 1, Cracovia, 1995, 124 p., 64 pl.

Așa cum rezultă din prefața semnată de prof. Zenon Woźniak, noua colecție **Monumenta Archaeologica Barbarica** își propune să ofere cadrul de publicare pentru principalele monumente ale epocii recente a fierului și epocii romane din spațiul polonez. Mai concret, în această colecție urmează să apară cu prioritate, într-o formă compactă și unitară, monografiile unor necropole săpate integral. Prin „formă compactă” editorii au înțeles limitarea textului la catalog și la analiza esențială a tipologiei și cronologiei, făcând în schimb loc unei ilustrări integrale a materialului. Colecția este inaugurată în chip exemplar prin necropola de tip Wielbark de la Lubowidz (fost Luggewiese), din Pomerania poloneză, săpată de arheologii germani în anii 1938–1939 și pregătită pentru publicare de regretatul specialist din Szczecin R. Wołągiewicz. Necropola cuprinde 308 morminte, dintre care 54 de incineratie, 241 de înhumatie și 13

de rit neprecizabil. Catalogul mormintelor (p. 13–36) este urmat de analiza obiceiurilor funerare (p. 37–39), a compoziției (p. 38–39) și tipologiei inventarului (p. 39–42). Discuția asupra datării (p. 43–44) se limitează la cronologia relativă în cadrul culturii Wielbark. Necropola începe cu trei morminte din faza A₃, crește în faza B₁ (13 morminte) și atinge un maxim în faza B₂ (69 morminte), pentru a sfârși în faza B₂/C₁ (13 morminte). În date absolute aceasta însemnă perioada cuprinsă între sfârșitul sec. I a. Chr. și începutul sec. III p. Chr. Lucrarea cuprinde în anexă studiul lui J. Strobini despre ornamentica podoaabelor metalice din necropola de la Lubowidz (p. 51–54 și pl. 52–60). Inventarul este ilustrat grupat pe morminte, în desen, iar majoritatea pieselor provenind din mormintele distruse cu ocazia exploatarei nisipului sunt date în fotografie. Pe opt planșe sunt cartate tipurile relevante cronologic (fibule, piese de centură, brățări, cuțite) și fazele succesive de ocupare a necropolei.

M.B.

JAN JASKANIS, *Cecele. Ein Gräberfeld der Wielbark-Kultur in Ostpolen*, Monumenta Archaeologica Barbarica 2, Cracovia, 1996, 226 p., 107 pl.

Necropola de la Cecele (woj. Białystok), în bazinul Bugului apusean, a fost cercetată în anii 1966–1970. Cu mult înainte de prezenta publicație monografică, ea a adus o contribuție hotărâtoare la definirea culturii Wielbark și în special a fazei a II-a, târzii, a acestei culturi, cunoscută azi sub numele de *faza Cecele*. Totodată ea a pus în evidență modificările culturale produse la trecerea de la faza timpurie la faza târzie a epocii romane în Mazovia estică și Podlasia. Aceste modificări sunt desigur legate de mișcări de populație venind din Pomerania și de la gura Vistulei și au o certă

relevanță pentru discuția asupra migrației goților spre regiunile nord-pontice. Necropola cuprinde 579 morminte plane, dintre care 518 de incineratie (6 în urnă, restul în groapă) și doar 61 (10,53%) de înhumatie. În cuprinsul necropolei au fost cercetați, de asemenea, opt tumuli. Catalogul acestor morminte constituie partea cea mai consistentă a lucrării (p. 11–83). Urmează partea de analiză (p. 85–112), unde se tratează topografia și stratigrafia cimitirului, amenajarea mormintelor plane (în 54 de cazuri cu pietre) și a tumulilor, dispunerea oaselor (respectiv scheletelor), compoziția, tipologia

SCIVA, tomul 47, nr. 3, București, iulie–septembrie 1996, p. 339–340